

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.473/2017/8. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. március 31. napján kelt 6.P.21.597/2015/40. számú ítélete ellen az alperes részéről 41. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, és mellőzi az alperes elsőfokú perköltség viselésére kötelezését

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40 000 (negyvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2007. május 3. napján **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 5 618 400 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek a **(gépjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Honda Accord típusú gépjármű megvásárlása céljából. A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- IV.9.: Amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg”.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg biztosítéki célú adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a

vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont). Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amely szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

Az alperes a szerződéses jogviszony tartama alatt a **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata helyébe a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzatát léptette, amelynek a „zárt opcióról” rendelkező V.6. pontja szerint a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai alapján. Másodlagos keresete annak megállapítására irányult, hogy a kölcsönszerződésnek a „mértékadó devizanem: CHF”, továbbá a fix devizakonstrukcióra, a THM-re és az összes törlesztőrészletre vonatkozó rendelkezései, illetve az üzletszabályzat általa megjelölt további pontjai érvénytelenek. Kérte továbbá az opciós szerződés 4. pontja és az üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelenségének megállapítását és az alperes kötelezését a gépjármű törzskönyvének kiadására. Az általa helyesnek ítélt elszámolás eredményeként az alperest 3 697 329 Ft megfizetésére kérte kötelezni. A törzskönyv kiadása iránti keresete indokaként előadta, a gépkocsit terhelő alperes javára alapított opciós jog 2012. május 23. napjával lejárt, így az alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elismerte, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került feltüntetésre, ami a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, ez azonban álláspontja szerint a szerződés érvényessé nyilvánításával, a kamat 12,35 %-ban történő megállapításával kiküszöbölhető. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által felhozott további okokra figyelemmel érvénytelen lenne. A törzskönyv kiadására irányuló keresettel szemben előterjesztett védekezése szerint opciós joga az utóbb hatályba lépett **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontja alapján ún. zárt opció, amelynek gyakorlására nyitva álló határidő még nem telt el, emellett a törzskönyv birtokban tartása az Üsz.IV.9. pontja értelmében nem a vételi jog, hanem a kölcsön atipikus biztosítéka, így mindaddig jogosult a törzskönyvet magánál tartani, amíg a felperes nem teljesíti valamennyi fizetési kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek között 2007. május 23. napján létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértékét évi 12,35 %-ban határozta meg. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés részévé vált **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Honda Accord típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 500 000 Ft perköltséget. Határozatának indokolása szerint a felperes szerződés érvénytelenségét érintő kereseti kérelmét kizárólag az induló ügyleti kamat mértéke meghatározásának hiányában ítélte megalapozottnak, ezt az érvénytelenségi okot pedig a felülvizsgált elszámolás adatainak alapulvételével a kamat meghatározása útján kiküszöbölte, és a szerződést érvényessé nyilvánította. A törzskönyv kiadása iránti keresete indoka szerint a felek a vételi jog biztosítékaként állapodtak meg abban, hogy a vételi joggal terhelt gépjármű törzskönyve az alperes birtokába kerül, s miután a vételi jog gyakorlására biztosított öt éves határidő eltelt, az

alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv további birtokban tartására. A perben nagyobb részt az alperest tekintette pervesztesnek, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes kereseti eljárási illetékből, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján megállapítható ügyvédi munkadíjból álló perköltségének a megfizetésére.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával egyfelől kérte a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását, másfelől a perköltség fizetésére kötelezésének a mellőzését. A törzskönyv kiadását illetően fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját. Vitatta az opciós jog megszűnését, ettől eltérő álláspont esetére fenntartotta azt a hivatkozását, miszerint mind a szerződéskötéskor hatályos, mind pedig az álláspontja szerint az annak helyébe lépő üzletszabályzat általa megjelölt pontjai alapján mindaddig jogosult a törzskönyv birtokban tartására, amíg a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyv átadásának a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellege alátámasztására hivatkozott az Üsz.II.1.e. és VI.2.3. pontjaiban írtakra. Részletezte azokat a szempontokat, amelyek alapján a törzskönyv biztosítékba adása mindkét fél számára kedvezőbb az egyéb biztosítékok alkalmazásánál. Utalt arra, nem ért egyet a Kúria e tárgyban elfoglalt álláspontjával, azt részletezett érvei alapján okszerűtlennek minősítette. Álláspontjának alátámasztásául bírósági ítéletekre hivatkozott. A perköltséget érintő fellebbezésében kifejtette, az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg a pervesztesség-pernyertesség arányát, a pervesztessége nem éri el a perérték 80 %-át.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **részben alapos.**

Helyes álláspontot foglalt az elsőfokú bíróság a törzskönyv kiadása iránti kereset tekintetében, az ítélet tábla osztja az ennek kapcsán kifejtett indokait. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakra kíván rámutatni.

Egyetért az ítélet tábla azzal, hogy az alperes az opciós jog biztosítékaként tarthatta a birtokában a törzskönyvet, és miután az opciós joga az annak alapításától számított öt év elteltével megszűnt anélkül, hogy e jogát gyakorolta volna, nincs jogcíme a felperest, mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokában tartására.

Az alperes érvelésével szemben sem az opciós szerződésnek, sem a kölcsönszerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak nincs olyan rendelkezése, amely alátámasztaná az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés atipikus biztosítéka. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. A fizetési kötelezettségek teljesítése - az Üsz. IV.9. pontja nyelvtani értelme szerint - csak azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítéletábra az alperesnek azzal a hivatkozással sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítéletábra mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Csupán utal az ítéletábra arra, a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek az alperes által hivatkozott más ítéletek és határozatok tartalma, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

Az alperes maga sem állította, hogy az erre nyitva álló 5 éves időtartam alatt a vételi jogát gyakorolta, s miután opciós joga megszűnt, nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Megalapozottan kifogásolta ugyanakkor az alperes az elsőfokú ítélet perköltség viselésével kapcsolatos rendelkezését. Az elsőfokú bíróság ugyanis tévesen határozta meg az elsőfokú eljárás pertárgyértékét, és a peres felek pernyertessége-pervesztessége arányát.

A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű, a felperes által 1 586 162 Ft-ban megjelölt túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn vele szemben tartozása, amit a kereset benyújtása időpontjában 3 697 329 Ft-ban tartott nyilván, ezért a

keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben.

A fentiek alapján az elsőfokú pertárgyérték 5 883 491 Ft-ban állapítható meg, amelyből a felperes által „túlfizetésként” megjelölt összeg 1 586 162 Ft, az alperes által a kereset benyújtása időpontjában nyilvántartott felperesi tartozás 3 697 329 Ft, míg a törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelem pertárgyértéke 600 000 Ft. A felperes keresetében több okra alapítottan kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, amelyek közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára alapított érvénytelenségre hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, és pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pervesztesség-pernyertesség 20-80 %-ban állapítható meg a felperesre terhesebben. Az alperes abszolút pernyertessége a kölcsönszerződés érvénytelenségéhez igazodó kereset kapcsán 60 %, amelyre tekintettel 201.301 Ft ügyvédi munkadíjra tarthatna igényt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján. A felperes keresete eredményesnek bizonyult viszont a törzskönyv kiadását illetően. Az e tekintetben meg nem határozható perértékre figyelemmel az IM rendelet 3. § (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján - 4 munkaóra figyelembevételével - 25 400 Ft perköltség lenne megállapítható a javára. A fenti két összeg beszámításával az alperes pernyertessége a nagyobb arányú, így megalapozottan kérte a felperes javára fizetendő perköltségben történő marasztalásának a mellőzését.

A fentiekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítélete perköltség viselésére és összegére vonatkozó rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törzskönyv kiadása iránti ítéleti rendelkezést annak helyes indokaira figyelemmel helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése a perköltségre vonatkozó rendelkezést illetően megalapozottnak bizonyult, míg a törzskönyv kiadását érintő fellebbezése nem volt teljesíthető, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján igényt tarthat a perköltségre vonatkozó rendelkezést érintő és általa ehhez kapcsolódóan lerótt fellebbezési eljárási illeték összegére (40 000 Ft) azzal, hogy a további fellebbezési eljárási költségeiket a peres felek a pernyertesség-pervesztesség közel azonos arányára tekintettel maguk kötelesek viselni.

Szeged, 2017. október 12.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró